

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
І ЗМІСТУ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ім. В.М.КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ**

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
РІВНЕНСЬКИЙ ІНСТИТУТ КУП НАНУ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

МАТЕРІАЛИ

VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРИСТИКИ:
СВІТОГЛЯДНІ ПОШУКИ, КОМУНІКАТИВНІ
ТА ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ»**

7 грудня 2017 р.

Рівне, 2017

УДК 141 (082)
ББК 87 В 7
С 91

**Затверджено до друку Вченою радою
Київського університету права НАН України
(Протокол №4 від 28 грудня 2017 р.)**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ю. С. Шемшученко, академік НАН України;
Ю. Л. Бошицький, кандидат юридичних наук, професор;
А. Є. Залужна, доктор філософських наук, професор;
С. Я. Українець, кандидат філософських наук;
О. О. Дацюк, кандидат філологічних наук

Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії: Матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю.Л., Українець С.Я. – Рівне, 2017. - 232 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників VII Всеукраїнської наукової конференції «Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії», присвячені теоретико-філософським, лінгвістичним та психолого-педагогічним аспектам гуманітарного пошуку. Означена проблематика розглядається в порівняльно-історичному та міждисциплінарному контексті, даються конкретні рекомендації щодо практичного застосування висновків науковців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції стануть у нагоді науковцям, аспірантам, студентам і всім, хто цікавиться питаннями сучасної гуманітаристики, зокрема, проблемами розвитку філософії, лінгвістики, теорії та історії освіти й виховання.

ЗМІСТ

Бошицький Ю. Л. Вітальне слово.....7

РОЗДІЛ 1

Світоглядні орієнтири сучасного соціокультурного простору, їх трансформація та вибір

Бойченко М. І. Критика концепції плинної ідентичності як передумова визначення світоглядних засад сучасної гуманітарної освіти.....9

Наконечна О. П. Філософія як вибір, призначення і доля (пам'яті В. Г. Нестеренка).....13

Галич О. А. Тяжіння до епопеї.....15

Залужна А. Є. Особливість релігійно-моральних пошуків В. Ф. Войно-Ясенецького (Святителя Луки).....19

Кириленко О. М. Трансформація базових інститутів суспільства в умовах сучасної інтелектуальної революції.....23

Галич В.М. Логіко-науковий інструмент вивчення інтертекстуальності в курсі «Публіцистика».....27

Кодьєва О. П. Творча діяльність Тараса Шевченка з позицій ХХІ століття.....34

Bilohotzky, Bohdan. L'Union des Ukrainiens de France : les étapes de la création et du développement.....36

Українець С. Я. Романтична рефлексія філософії Канта: концептуалізація естетичного.....44

Гуменюк С. М. Трансформація острозького традиціоналізму у творчості Петра Могили та Паїсія Величковського58

Тарасевич Т. Ю. Правовідносини у сфері медичної діяльності.....65

Солдатська Т. І. Феномен людської ідентичності в сучасному соціокультурному контексті.....70

Крупка О. В. «Україна у II світовій війні»: сучасні методичні підходи до проведення практичних занять у вищій школі.....73

Labelle, Elizabeth. About some features of the situation in Ukraine: Historical Trauma and Bank Panics.....	81
Кальмук І. П. Філософія освіти та освітня реформа в Україні	89
Храпко П. Ю. Основні принципи деяких сучасних дискурс-методологій.....	94
Гаєвська С. Р. Комунікативні виміри взаємодії людини і релігії.....	98
Стратонова Н. О. Нові медіа сьогодні: стан та перспективи.....	100
Шадюк Т. А. Методологічні засади проблеми стражденності: історико-концептуальний аналіз.....	104
Коберська Т. А. Міф як засіб сучасної комунікації.....	106
Гнатюк Е. М. Поняття «буття-до-тексту» у філософській герменевтиці Г.- Г. Гадамера.....	108
Дикун Г. П. Політичний дискурс влади і опозиції в сучасній Україні.....	111
Ковтун О. М. Особливість формування світоглядної культури майбутніх фахівців у процесі навчання.....	115
Козій О. Б. Особливості звуко-символічних образів у англійських поетичних творах (на прикладі творів Дж. Беверідж).....	118
Зошук Н. В. Dramatic basis of old English poem “Beowulf”.....	122
Хомеча Н. А. Діалог з Іншим у творчості Юрія Андруховича.....	125
Горшунова В. А., Харламов М. І. Особливості життя українських остарбайтерів у нацистському концтаборі Бухенвальд.....	131
Процишин І. І., Солдатська Т. І. Трансгуманізм як новий підхід до філософії людини	135
Крупка Л. О. Покоління 90-х крізь призму європейської культури (за романом Сергія Жадана «Депеш мод»).....	138
Сирота Л. О., Кириленко О. Л. Тенденції розвитку політичної культури суспільства під впливом глобалізації.....	141
Залужний А. Л. Потреби споживачів у класичних та неокласичних економічних теоріях.....	145
Скромна І. О. Образ страждання у релігійній філософії.....	148
Лемех Н. Ієронім Босх як творець авторського міфу.....	150

10. Харчук Р. Юрій Андрухович – «Орфей хронічний» // Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – С. 127 - 154. (Альма матер).

Валерія Горшунова,

студентка V курсу

соціально-психологічного факультету Національного університету цивільного захисту України (м. Харків);

Михайло Харламов,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри соціальних

і гуманітарних дисциплін Н Національного університету цивільного захисту

України (м. Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У НАЦИСТСЬКОМУ КОНЦТАБОРІ БУХЕНВАЛЬД

В нацистський Німеччині існувало багато концентраційних таборів. Серед них можна виділити Дахау, Штутгоф, Аушвіц, Равенсбрюк тощо. Однак одним з найстрашніших таборів Третього Рейху був Бухенвальд. Українці, що були у останньому таборі мали особливу долю. Предметом нашого дослідження є специфіка життя українських громадян у Бухенвальді. Дана тема є актуальною, та мало розробленою у історіографії. В СРСР ці питання не мали достатнього та об'єктивного розгляду серед науковців. Проте є в наявності деякі наукові роботи, що розглядали аспекти нашої проблематики. Можна виділити таких вчених як Е. Когон [6], М. Марунчак [5], В. Леник [3], А. Шнеер [5].

Цікава та в дечому унікальна ситуація склалася в Бухенвальді. З весни 1942 року там існувала підпільна організація комуністичної орієнтації, ядро якої склали радянські військовополонені. Її членами були приблизно 50-100 осіб на території табору для військовополонених. У керівництві підпілля було 6-7 чоловік, головою був Микола Сімаков [5]. О. Когон, характеризуючи радянських

громадян у Бухенвальді, писав: «Росіяни розподілялися на дві окремі групи: військовополонені разом з цивільними та українці. Друга група складала більшість. У той час як військовополонені представляли гарно дисципліновану команду, що з великим умінням та повним правом підтримувала свій колектив (група, відібрана для відправки зі «Шталагу» в концентраційний табір, фактично складалася з комуністів, які з повним правом захищали свою справу), склад українців був доволі випадковим» [6, с.378].

Радянське підпілля у 1943 році встановило контакт з німецькими комуністами, і в результаті цього був утворений Інтернаціональний комітет, який фактично утримував самоврядування у таборі. Радянські військовополонені створили у Бухенвальді собі деякі привілеї. Наприклад, у бараку № 7 було створено госпіталь, який з 1941 і до середини 1944 р. обслуговував лише радянських військовополонених. Постійно на лікуванні у цьому бараку перебували 5-6 осіб, в той час як остарбайтери та інші цивільні радянські громадяни повинні були лікуватися в загальному лазареті, де умови були набагато гіршими. Лише з середини 1944 року доступ до лікування у 7-му блоці отримали цивільні радянські громадяни [5].

Підпілля у Бухенвальді не гребувало ніякими методами при боротьбі зі своїми реальними та уявними політичними супротивниками. Імена новоприбулих радянських громадян, яких бухенвальдські комуністи підозрювали у співпраці з німцями, з канцелярії табору потрапляли до «трійки» (Н. Сімаков, С. Бакланов, Левшенков). Підозрюваного поселяли до 13-го бараку або до іншого, де був надійний начальник. Після поселення потенційного «підсудного» вночі до нього приходила «трійка» та ще декілька чоловік, котрі виводили його до умивальної кімнати. Там провадилася бесіда-допит. Після цього оголошувався вирок, який негайно виконувався. Крім того, у 7-му блоці фенольним уколами було вбито не менше 300 чоловік, серед яких було 200 важкохворих. Серед них були 100 колишніх поліцаїв та людей, які просто чимось не сподобалися санітару-підпільнику Борису Лебедеву [5]. Серед знищених підпіллям радянських громадян були не тільки колишні колабораціоністи, але й

політичні противники більшовизму та нацизму. Так наприклад, влітку 1944 року у лікарні Бухенвальду отруєним уколом було вбито полоненого офіцера червоноармійця українського походження, який симпатизував ідеології ОУН та вів націоналістичну пропаганду серед українців у таборі. Загальне число ліквідованих підпільниками колишніх колабораціоністів, своїх політичних опонентів, а також просто невинних людей за період з 1943 по 1945 рік становить від 100 до 150 чоловік [5].

Комуністичне підпілля намагалися розповсюдити свій вплив на всіх в'язнів, і в тому числі й на одну з найбільших груп ув'язнених – радянських цивільних робітників. Володимир Леник, колишній в'язень Бухенвальда, згадуючи про остівців, яких з літа 1942 року почали масово привозити до концтабору писав, що «між тими українцями було багато свідомої молоді, але всі вони були добрим матеріалом для комуністів» [3, с.169]. І дійсно велика кількість оstarбайтерів була включена в роботу комуністичного підпілля. Як пише О. Когон, в 1944 році «російські військовополонені почали включати в свій союз визначних комсомольців з рядів українців... Це було важке завдання, яке навіть частково вдалося виконати» [6, с.378]. У Бухенвальді була спеціальна команда, задачею якої було прасування білизни есесівців та в'язнів. Цією командою керував німецький комуніст Баптист Фейлейн. В ній нараховувалося від 120 до 180 чоловік [1, с.53]. Там працював оstarбайтер Микита Воєвода, який входив до командного підпільного комітету, лідером якого був Фейлейн. У цій команді також працював радянський військовополонений єврейського походження Еміль Альперін, який назвався у таборі Дмитром Басманенко. Есесівець, який керував командою, наказав Фейлену відправити Басманенко до «Штайнбруху» (каменоломні), де б останнього чекала б смерть. Але Фейлейн цього не зробив і переховував Басманенко. Воєвода завжди попереджав Басманенко, коли есесівець йшов до місця, де він ховався [2, с. 53-54].

Одночасно в Бухенвальді існувала невелика група членів ОУН бандерівського напрямку, яка намагалася утворити альтернативну комуністам організацію і робила спроби втягнути в сфери свого впливу оstarбайтерів та

військовополонених українського походження. Серед її керівників були: Іван Слободян, Євген Луковський, Володимир Назола, Володими Леник та інші [3, с.175]. Як згадував В. Леник: «поволі до нашої громади приставали нові і нові українці з різних земель. Зростала кількість – зростала сила. Розмови рідною мовою стали щоденним явищем. Страх відходив щоразу більше. Кожної неділі можна було побачити гурт в'язнів з різними знаками: П-поляки, Р-росіяни, Ч-чехи, У-мадяри, Ру-румуні, як також без жодних літер – німці або бездержавні. Все це були українці, об'єднанні духовно в один гурт. З 1944 року почали в тих групах появлятися і однострої полонених. Незабаром до розмови долучилися співи. Спершу тихесенько, а потім на повні груди» [3, с.170]. Це при умові, що росіяни та поляки, які входили до комуністичної підпільної організації здебільшого були шовіністами.

Ця група організувала українське культурне життя у Бухенвальді. 16 липня 1944 року у 61 блоці вони поставили п'єсу «Мати Наймичка». Як писав В. Леник: «Вистава була виконана молодими українцями всіх земель»[3, с.172]. Група молодих українців з 8-го (дитячого) блоку поставили виставу «Сватання на Гончарівці». А інваліди та старики з 61-го блоку 30 квітня 1944 року поставили п'єсу «Наталка Полтавка», а 15 червня того ж року - «Невольник». Всі ці п'єси по декілька разів повторювалися в різних блоках Бухенвальду. Особливо активним був хор стариків, який здобув перше місце на міжнародному концерті в 60-му блоці 26 лютого 1944 року. Публіці дуже сподобалися пісні «Ой, закувала та сива зозуля» та дует з «Наталки Полтавки»[4, с.209-210]. Але наприкінці літа 1944 року комуністичне підпілля перейшло у наступ проти українських націоналістів, які діяли в Бухенвальді, і останнім нічого іншого не залишилось, як покинути центральний табір та перебратися до різних команд, де вони були недосяжні для комуністів.

Література

1. Бухенвальд. Документы и сообщения. – М., Изд. ин. лит., 1962. – 686 с.
2. Воевода Н.Е. Тайна спасения//Мы победили смерть. Воспоминания харьковчан – бывших узников фашистских концлагерей. – Львов: Кальвария, 2005. – С. 51-54